

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ФАКУЛТЕТУ ЗА КУЛТУРУ И МЕДИЈЕ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

НАЧЕЛА ОБРАЗОВНЕ ПОЛИТИКЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ МЕДИЈСКЕ

ПИСМЕНОСТИ СТУДЕНАТА НАСТАВНИЧКИХ ФАКУЛТЕТА У СРБИЈИ У XXI ВЕКУ

кандидата: _____ МА Марије Ранђеловић _____ подносимо следећи:

(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Биографски подаци:

Марија Ранђеловић је рођена 10. новембра 1974. године у Нишу.

Средњу школу и Вишу школу за образовање васпитача завршила је у Алексинцу.

Звање професора разредне наставе стакла је на Учитељском факултету у Врању, с просечном оценом 10.

Мастер студије завршила је на Педагошком факултету у Јагодини, на тему „Педагошки потенцијали локалне самоуправе у реализацији слободног времена ученика у Дому“, такође оценом 10.

Докторске студије уписала је на Факултету за културу и медије на Мегатренд универзитету 2011. године и положила све предвиђене испите.

Од 1996. До 2001. године радила је као професор разредне наставе у школи „Краљ Петар I“ у Нишу.

2011. године је именована је за директора Дома ученика средњих школа у Нишу.

Научна активност:

Аутор је више семинара, акредитованих од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Србије, намењених за стручно усавршавање запослених у образовању. Учесник је бројних конференција у земљи и иностранству, на теме из васпитно – образовног рада и образовне политике.

Објављени радови:

- Ранђеловић, М., *Педагошко мишљење и методолошка култура наставника и васпитача* Институт за економију и право, Београд, 2014.
- Ранђеловић, М., *Интеракција и комуникација, као основа групне динамике у домовима ученика*, Зборник радова Васпитни рад у домовима ученика РС, Институт за економику и финансије, Београд, 2013.

- Ранђеловић, М., *Носиоци педагошког процеса у формирању еколошке свести и културе деце ради очувања чисте животне средине*, Научно-стручни часопис "Менаџмент, иновације, развој", Србија инвент, Нови Сад, 2012.
- Ранђеловић, М., *Улога слободног времена у интеграцији и образовању деце повишене вулнерабилности у школско окружење*, ЗУОВ, Београд, 2011.
- Ранђеловић, М., *Педагошки потенцијали локалне самоуправе и слободно време младих*, Студентски културни центар, Ниш, 2010.
- Ранђеловић, М53, *Народне умотворине-српско педагошко наслеђе*, Зборник радова Унапређење васпитања и образовања, бр.9, Учитељско друштво, Ниш, 2009.
- Ранђеловић, М., *Педагошки потенцијали локалне самоуправе и слободно време младих*, Локална самоуправа, часопис за теорију и праксу локалне самоуправе, стр. 70-81, Балкански центар за изучавање локалне самоуправе, Ниш, 2010, ИССН 1450-524 X

Докторска дисертација под насловом „Начела образовне политике и унапређење медијске писмености студената наставничких факултета у Србији у XXI веку” је у свему научно заснована, поткрепљена емпиријским истраживањем, има 289 страна и 100 јединица литературе.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

2.1. Предмет докторске дисертације

Предмет истраживања у овој докторској дисертацији је медијска педагогија као фактор унапређења медијске писмености студената наставничких факултета у Србији.

Значајан сегмент предмета докторске дисертације је анализа последица недостатка медијског образовања код сутудената наставничких факултета и могућих импликација на њихов будући педагошки рад. Теоријски и емпиријски преглед предмета истраживања захтевао је да се у категоријално-појмовном систему дефинишу два појма: медијска писменост и медијска педагогија, што је учињено кроз анализу фактора медиологизираниог окружења и тумачења медијских утицаја на децу и младе, не само у техничко-технолошком, већ и у психолошком и социолошком аспекту.

Издвојен је као значајан сегмент истраживања однос образовања и медија, који се не сме занемарити због снажног утицаја медија на ставове и понашање младих. Апострофирани су недостаци универзитетских курикулума у смислу развијања критичког промишљања медијских садржаја.

Посебан сегмент предмета истраживања у овој докторској дисертацији представља опис и научно објашњење процеса образовања будућих едукатора, што је учињено кроз дефинисање појмова медијске педагогије, педагошке футурологије, техничко-информационе писмености, информационо-компјутерских технологија и друштва знања.

Важан сегмент предмета истраживања у докторској дисертацији представља опис и научно објашњење владајућих трендова у погледу разумевања и јачања медијске писмености, истраживања и модалитета њеног укључивања у званичне образовне токове.

Просторно, предмет истраживања се односи на образовни систем Републике Србије.

Временски, предмет истраживања обухвата период од 2000. до 2014. године.

Дисциплинарно, предмет истраживања припада научном пољу друштвено-хуманистичких наука: педагогија, комуникологија, теорија медија и пољу техничко-технолошких наука.

2.2. Циљеви докторске дисертације

2.2.1. Научни циљеви докторске дисертације

Научни циљеви истраживања у овој докторској дисертацији били су: *опис* (*опис*), *класификација* и *типологизација* медијског образовања неопходног да би се умањио потенцијални негативни утицај медијских садржаја на децу и младе.

Посебан ниво научног циља била је анализа *концептуалних модела* медијског образовања на учитељским факултетима који се могу применити у нашим условима.

2.3. Друштвени циљеви докторске дисертације

Основни друштвени циљ израде докторске дисертације био је да се на основу резултата теоријско-емпиријског истраживања оформи јасна, општа слика о ставовима и потребама младих када је у питању медијско описмењавање, спознају досадашња искуства у медијском образовању на националном и међународном нивоу, те да се на бази тих сазнања подстакну активности на формулисању јединственог модела образовања за медије, развија свесност о потенцијално штетним утицајима медија и медијских садржаја на младе, што може бити добра основа за стварање модела курикулума за високошколске установе који би у себи укључивао и медијску педагогију.

Осим тога, резултати истраживања у докторској дисертацији могу бити добра платформа за формулисање прецизних мисија, циљева и задатака који се постављају пред неколико државних инстанци инволвираних у процес образовања, да би се избегли неспоразуми и остварили стратешки планови развоја образовања будућих учитеља и наставника.

Крајњи друштвени циљ израде ове докторске дисертације био је да се на основу добијених резултата из анализе досадашње праксе функционисања образовног система у Србији понуди предлог новог, јединственог и софистицираног концептуалног модела курикулума предмета Медијска педагогија, примереног светским стандардима у овој области.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснити да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Из предмета и циља докторске дисертације формулисане су хипотезе које гласе:

3.1. Генерална (општа) хипотеза истраживања

- *Што је ефикаснија образовна политика која имплементира и интегрише област информационих технологија и медијску писменост у оквиру обавезних наставних предмета на високошколским установама које образују студенте за наставничке профиле, то су њихове стручне и професионалне компетенције за будући позив ефикасније и значајније.*

3.2. Посебне хипотезе истраживања

Посебна хипотеза (Х-1): *Уколико је у наставним програмима заступљеност предмета из области медијске културе већа, утолико будући наставници имају више шанси да битније утичу на културни стандард и домете културног живота целине друштва.*

Индикатори за прву посебну хипотезу: писани искази у научној и стручној литератури посвећени образовању, друштвено-хуманистичким наукама (педагогија, комуникологија), налази експерата, познавалаца ове области.

Посебна хипотеза (Х-2): *Што је медијска писменост на вишем нивоу, то су веће шансе да се свим грађанима, а посебно младима, пружи исти или слични почетни изгледи за образовање као једно од темељних људских права.*

Индикатори за другу посебну хипотезу: писани искази у научној и стручној грађи о развоју медијске свесности у свету, као и о праву на информисаност и праву на образовање као темељним људским правима.

4. Кратак опис садржаја

Докторска теза под насловом „Начела образовне политике и унапређење медијске писмености студената наставничких факултета у Србији у XXI веку” структурисана је у седам логичких и међусобно повезаних поглавља:

Увод као теоријски улаз у материју којом се докторска дисертација бави, назнака праваца којима се креће истраживање и појашњење иницијалне идеје истраживања.

Други структурални чинилац докторске дисертације обухвата разрађен методолошки оквир истраживања с тежиштем на формулацији проблема истраживања, одређењу предмета, циљева, хипотеза и начина истраживања, те научне и друштвене оправданости израде докторске дисертације.

Трећи структурални чинилац докторске дисертације посвећен је потпунијем теоријском оквиру истраживања с тежиштем на дефинисању категоријално-појмовног система у директној вези с предметом докторске дисертације, односно с акцентом на

дефинисању појмова: медијска писменост, медијска педагогија, медијска футурологија, који у постојећој домаћој теорији нису на адекватан начин дефинисани.

Четврти структурални чинилац докторске дисертације бави се концептима нове (медијске) писмености, као и њеним односом с медијском политиком и медијском културом. Такође, разматра се Стратегија развоја система јавног информисања у РС до 2016. године, и употреба информационо-комуникационих технологија у образовању.

Пети структурални чинилац докторске дисертације разматра образовну политику и медијску писменост као чиниоце развоја наставничке професије у савременом српском друштву, специфичности и значај образовне политике у креирању медијске писмености студената наставничких профила у Србији и друштвене аспекте увођења студијских програма из области медијске писмености у високошколским установама које се баве образовањем будућих наставника.

Шести структурални чинилац докторске дисертације садржи резултате истраживања нивоа техничке и медијске писмености ученика средњих школа и студената факултета који образују будуће наставнике у Србији.

Седми Структурални чинилац обухвата закључна разматрања са синтетичким резултатима истраживања по главама докторске дисертације.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Теоријско-емпиријски материјал презентован у овој докторској дисертацији потврдио је сву сложеност процеса медијског образовања.

У уводном, теоријском оквиру истраживања интеркултурног комуницирања и глобализације, кандидат је указао на важност разумевања и поштовања улоге коју медији имају у друштву, као агенс социјализације деце и младих. Отуда, аутор с правом закључује да ће се образовни систем Србије наћи пред питањима која излазе из терије и праксе образовања какво познајемо и прелазе на терен других друштвено-хуманистичких наука, посебно комуникологије, као виталних чинилаца разумевања медијских утицаја, и то на друштвеном и индивидуалном нивоу. Последице неразумевања потребе за фузијом педагогије и комуникација су присутне у образовном систему и већ наносе штету будућим генерацијама на личном, али и друштвеном, образовном, па и плану личне безбедности.

Резултати истраживања изнети у овој докторској десертацији показали су неминовност и неопходност другачијег погледа на образовање наставника. Навођењем конкретних примера, кандидат је указао на разноврсна питања и могуће одговоре на изазове информационог друштва, као и на различите начине и методе отклањања последица насталих у случајевима неразумевања механизма функционисања медијасфере.

Научни допринос ове докторске дисертације огледа се, пре свега, у теоријски коректном извођењу дефиниција категоријалних појмова ко што су: „медијска писменост“ и „медијска педагогија“ који су у научној теорији и пракси педагогије до сада били само површно дефинисани или сасвим изостављени, и у утврђивању коректне научне основе за успостављање јединственог савременог образовног система који ће оспособљавати будуће едукаторе за рад на медијском описмењавању најосетљивијих друштвених група.

Медијски системи, посебно методи, облици и средства који се користе у медијски посредованој комуникацији у сталном су динамичком процесу мењања под утицајем

научног сазнања, потреба тржишта и рапидног развоја технологије. Управо тај, динамичан процес промена, који се дешава у области разумевања медијски посредоване комуникације на глобалном, регионалном и националном нивоу, захтевао је од кандидата систематско теоријско-емпиријско истраживање верификаторског типа, чији резултати представљају истински научни допринос ужој научној области педагогија.

Истраживање узајамног утицаја медија и образовања, без сумње, омогућиће научну критику и усавршавање досадашњих научних сазнања, као и имплементацију у научну теорију и праксу, што такође представља значајан научни допринос ове докторске дисертације.

Посебан научни допринос огледа се формирању новог и јединственог концептуалног модела медијског образовања, компатибилног и интероперабилног с другим сличним системима у развијеним земљама, као и у провери и усавршавању примењених метода, техника и инструмената у истраживању модерних облика образовања.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

- 1) Докторска дисертација МА Марије Ранђеловић под насловом „Начела образовне политике и унапређење медијске писмености студената наставничких факултета у Србији у XXI веку” урађена је у складу с одлуком о одобравању израде дисертације. Кандидат је тему обрадио на 289 страна, при чему 260 страна чине излагања о проблему и предмету истраживања.
- 2) Тема је сложена и мултидисциплинарна и припада научним областима друштвено-хуманистичких, технолошких и организационих наука, посебно научним дисциплинама педагогије, комуникологије, културологије и компјутерских наука. Због њене наглашене сложености, она је у теоријско-емпиријском смислу код нас била недовољно научно обрађена, а недостајао јој је и адекватно дефинисан категоријално-појмовни систем.
- 3) Тема докторске дисертације је веома актуелна и биће актуелна док год се медијска педагогија не инкорпорира у постојеће образовне програм. Теоријска разрада предмета дисертације захтевала је прожимање битних теоријских ставова и искустава актуелне праксе и њихово смислено и аргументовано исказивање као сазнајне, научно и практично применљиве целине.
- 4) Дисертација је писана коректним језиком науке, јединственим и јасним стилем.
- 5) Одабрана литература и извори су примерени потребама рада како по квалитету садржаја, тако и по обиму. Коришћени извори дали су довољну основу за битна закључивања о проблему и предмету истраживања, као и за доказивање постављених хипотеза.

б) Комисија за оцену завршног рада/докторске дисертације је, на основу свега изложеног, закључила да је докторска дисертација под називом: „Начела образовне политике и унапређење медијске писмености студената наставничких факултета у Србији у XXI веку” оригинално и самостално научно дело кандидата МА Марије Ранђеловић и да садржи наведене научне доприносе, те предлаже наставно-научном већу Факултета за културу и медије Универзитета Цон Незбит да одобри њену јавну одбрану.

Место и датум:
Београд, јуни 2015. године

Чланови Комисије за оцену
докторске дисертације:

1. Проф. др Миливоје Павловић,
ментор
Факултет за културу и медије

---

2. Проф. др Зоран Аврамовић, члан
Факултет за културу и медије

---

3. Доц. др Драгана Јовановић, члан
Факултет за културу и медије
